

Sygn. akt I ACa 908/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Ewa Tkocz
Sędziowie :	SA Piotr Wójtowicz SO del. Tomasz Ślęzak (spr.)
Protokolant :	Justyna Wnuk

po rozpoznaniu w dniu 18 stycznia 2013 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa M. C.

przeciwko R. C.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie

z dnia 30 kwietnia 2012 r., sygn. akt I C 79/11

1) zmienia zaskarżony wyrok

a) w punkcie 1. w ten sposób, że pozbawia wykonalności tytuł wykonawczy w postaci wyroku Sądu Rejonowego w B. z dnia 3 sierpnia 2004 roku, sygnatura akt VI GC 62/04, w części obejmującej należność główną w kwocie 8000 (osiem tysięcy) złotych,

b) w punkcie 4. w ten sposób, że znosi wzajemnie koszty procesu;

2) odrzuca apelację w części, w jakiej skierowana jest przeciwko zawartemu w punkcie 5. zaskarżonego wyroku rozstrzygnięciu o kosztach sądowych;

3) oddala apelację w pozostałym zakresie;

4) zasądza od powoda na rzecz pozwanego 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Powód M. C. domagał się pozbawienia wykonalności w całości tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Rejonowego w B. z dnia 3 sierpnia 2004 roku, (jak wskazał powód tym rozstrzygnięciem Sąd Rejonowy zasądził od M. C. na rzecz R. C. kwotę 8 000 zł wraz z odsetkami w wysokości 2% dziennie od dnia 8 lipca 2003 roku, to jest 730% rocznie), ewentualnie powód domagał się ograniczenia wykonalności opisanego powyżej tytułu wykonawczego do kwoty głównej w wysokości 1 000 zł, w związku z potwierdzonym przed Sądem pierwszej instancji zajęciem przed 6 laty przez R. C. deskowania o wartości 7 000 zł, bądź 8 000 zł w przypadku nieuznania powyższych argumentów, a także w zakresie odsetek od kwoty głównej liczonych zgodnie z art. 125 § 1 k.c., od dnia 13 maja 2007 roku w wysokości określonej w art. 359 § 2⁽¹⁾ k.c.

W uzasadnieniu powód podał, że wskazany tytuł wykonawczy jest w jego ocenie obarczony szeregiem błędów godzących w normy procesowe i materialne, a mianowicie : art. 125 § 1 k.c. poprzez żądanie od M. C. odsetek od zasądzonej kwoty 8 000 zł od dnia 8 lipca 2003 roku. Zgodnie z przywołaną normą świadczenie okresowe – jakim są odsetki – stwierdzone prawomocnym orzeczeniem Sądu ulega przedawnieniu trzyletniemu. Pozwany w sprawie R. C. otrzymał klauzulę wykonalności wyroku w przedmiotowej sprawie we wrześniu 2004 roku, a skierował ją do windykcji 13 maja 2010 roku, oznacza to, że może domagać się odsetek od kwoty głównej jedynie za okres od 13 maja 2007 roku; art. 359 § 2¹ oraz § 2² k.c. poprzez żądanie od M. C. odsetek za okres po 20 lutym 2006 roku, to jest wejściu w życie ustawy z dnia 7 lipca 2005 roku o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz zianie niektórych innych ustaw, tzw. ustawy antylichwiarskiej w wysokości 2% dziennie, co sprzeczne jest z przywołanymi normami prawa materialnego i zgodnie z art. 58 § 1 k.c. nie ma mocy prawnej; art. 353¹ k.c. poprzez żądanie od M. C. odsetek w wysokości 2% dziennie. Zastrzeżenie odsetek w wysokości nadmiernej, nie mającej uzasadnienia ani w wysokości inflacji, ani w zyskach osiągniętych w ramach normalnej, rzetelnie prowadzonej działalności gospodarczej jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego i zgodnie z art. 58 § 1 k.c. nie ma mocy prawnej; art. 5 k.c. w zw. z art. 353¹ k.c. poprzez blisko sześcioletnią zwłokę R. C. w egzekucji wyroku z dnia 3 sierpnia 2004 roku w sprawie o sygn. akt VI GC 62/04. Była ona spowodowana chęcią wyzysku M. C. w związku z zasądzeniem odsetek od kwoty głównej w wysokości 2% dziennie, to jest oczekiwaniem wierzyciela za minione 6 lat kilkuset tysięcy złotych z tytułu odsetek z 8 000 zł kwoty głównej. Działanie takie mogłoby doprowadzić do bezpodstawnego wzbogacenia się R. C. kosztem zubożenia M. C., a tym samym uznane być musi za sprzeczne ze społeczno- gospodarczym przeznaczeniem prawa do uzyskania odsetek za zwłokę oraz z zasadami współzycia społecznego i zgodnie z art. 58 § 1 k.c. nie ma mocy prawnej.

Powód wskazał ponadto, że w sprzeciwie od nakazu zapłaty z dnia 19 stycznia 2004 roku, wydanym przez Sąd Rejonowy w B. w sprawie sygn. akt VI GC 62/04, wytoczył on R. C. powództwo wzajemne, podnosząc, iż z tytułu spornej umowy zapłacił mu kwotę dwukrotnie wyższą, a dodatkowo R. C. zajął i nigdy nie zwrócił należące do M. C. deskowania o rynkowej wartości nie mniejszej, niż 7 000 zł. W ocenie powoda z uwagi, iż koszt miesięcznego wypożyczenia takiego deskowania to około 1 400 zł to posiadacz odeskowania w okresie sześcioletnim mógłby uzyskać ponad 100 000 zł. W związku z tym kwota główna winna być pomniejszona o należność za to deskowanie i korzyści jakie pozwany osiągnął z jego posiadania. W dalszej części uzasadnienia pozwu powód wskazał, iż pełnomocnik pozwanego wystąpił o nadanie klauzuli wykonalności wymienionemu wyrokowi w dniu 14 września 2004 roku i od tego czasu pozwany nie podjął żadnych czynności zmierzających do wyegzekwowania zasądzonej kwoty wraz z odsetkami, ani nie wezwał powoda do wykonania wyroku. W dniu 2 lipca 2010 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Z. wręczył powodowi zawiadomienie o wszczęciu egzekucji i do tego dnia nie miał żadnej świadomości o wymagalności roszczenia, które było przedmiotem postępowania oznaczonego sygnaturą VI GC 62/04. W ocenie powoda nie można mieć żadnych wątpliwości, że R. C. działał w sposób z góry zaplanowany i zmierzający do wyzyskania i zubożenia M. C. i uzyskanie od niego odsetek kilkadziesiąt razy przekraczających wartość głównego roszczenia. Działanie to ocenić należy, zdaniem powoda, jako sprzeczne ze społeczno – gospodarczym przeznaczeniem prawa do uzyskania odsetek za zwłokę oraz zasadami współzycia społecznego. Powód wskazał, iż

odsetki w wysokości 2% dziennie zostały zarówno przez ustawodawcę jak i sądy powszechne uznane za lichwiarskie i niczym nieuzasadnione. Ze stanowiska powoda wynika, iż ewentualne wzbogacenie się R. C. na podstawie tak skonstruowanego tytułu egzekucyjnego uznane musi być za bezpodstawne wzbogacenie w myśl art. 405 k.c. Dodatkowo powód podniósł także, iż zgodnie z art. 125 § 1 k.c. świadczenie okresowe, jakim są odsetki stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu podlegają przedawnieniu trzyletniemu, w związku z czym pozwany może domagać się odsetek jedynie za okres od 13 maja 2007 roku.

W odpowiedzi na pozew pozwany domagał się oddalenia powództwa w zakresie w jakim roszczenie pozwanego (wierzyciela) nie zostało faktycznie zaspokojone z wpłaty małżonki dłużnika, to jest ponad kwotę 7 379,10 zł należności głównej oraz zasądzenia od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu.

Na uzasadnienie swojego stanowiska pozwany wskazał, że całkowicie chybiony jest zarzut naruszenia art. 125 § 1 k.c. Pozwany, co wprost wynika z treści zawiadomienia o wszczęciu egzekucji, prowadzi postępowanie egzekucyjne jedynie w zakresie odsetek umownych za okres od wymagalności roszczenia do dnia wydania wyroku (8 lipca 2003 roku do dnia 3 sierpnia 2004 roku) – objętych 10-letnim okresem przedawnienia oraz odsetek umownych za ostatnie 3 lata przed datą złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji (a więc odsetek przedawniających się w okresach 3-letnich, co do których okres przedawnienia jeszcze nie upłynął). Przeciwno powodowi nigdy nie była prowadzona egzekucja w zakresie odsetek umownych, które uległy przedawnieniu. Powód podniósł również, że zgodnie z przepisami intertemporalnymi tzw. ustawy antylichwiarskiej jej postanowienia stosuje się wyłącznie do tych stosunków prawnych, które powstaną pod jej rządami, podczas gdy stosunek prawny, będący podstawą wydania tytułu wykonawczego, a nawet sam tytuł wykonawczy, powstał w okresie wcześniejszym. Pozwany wskazał, że kwestia wysokości odsetek i ich oceny z punktu widzenia dopuszczalnej swobody kontraktowej czy zasad współżycia społecznego była już przedmiotem badania w postępowaniu, z którego pochodził tytuł wykonawczy. Powód usiłuje w drodze powództwa przeciwegzekucyjnego uczynić w rzeczywistości kolejną instancję sądową do rozpoznawania zgłaszanych dopiero na tym etapie zarzutów. Pozwany podkreślił, że powód nie wnosił apelacji, od stanowiącego kwestionowany tytuł wykonawczy wyroku Sądu pierwszej instancji, co oznacza, iż akceptował on jego treść również w zakresie zasądzonych odsetek.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Częstochowie pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci wyroku Sądu Rejonowego w B. z dnia 3 sierpnia 2004 roku, sygn. akt VI GC 62/04, w części obejmującej należność główną w kwocie przewyższającej 620,90 zł oraz w części obejmującej odsetki umowne od należności głównej należne za okres od dnia 4 sierpnia 2004 roku do dnia 12 maja 2007 roku, w pozostałym zakresie powództwo oddalił i orzekł o kosztach procesu.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że nakazem zapłaty z dnia 19 stycznia 2004 roku, wydanym w postępowaniu upominawczym, w sprawie sygn. akt VI GNc 4091/03, Sąd Rejonowy w B. nakazał M. C., aby zapłacił powodowi kwotę 8 000 zł z odsetkami umownymi w wysokości 2% za każdy dzień opóźnienia od dnia 8 lipca 2003 roku. Od tego nakazu zapłaty M. C. złożył sprzeciw i wniósł powództwo wzajemne, domagając się oddalenia powództwa, zasądzenia od R. C. na rzecz M. C. kosztów procesu, zasądzenia od R. C. na rzecz M. C. kwoty 8 000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 4 czerwca 2003 roku. W uzasadnieniu sprzeciwu i pozwu wzajemnego powód powoływał się na spełnienie świadczenia, fakt, iż wysokość dochodzonych odsetek stanowi nadużycie prawa, ponadto domagał się również zapłaty kwoty 8 000 zł tytułem wartości odeskowania, którego R. C. mu nie zwrócił. Wyrokiem z dnia 3 sierpnia 2004 roku, sygn. akt VI GC 62/04, Sąd Rejonowy w B. zasądził od M. C. na rzecz R. C. kwotę 8 000 zł z odsetkami umownymi w wysokości 2% za każdy dzień opóźnienia od dnia 8 lipca 2003 roku oraz kwotę 1 840 zł tytułem zwrotu kosztów procesu oraz oddalił w całości powództwo wzajemne. W dniu 20 września 2004 roku R. C. złożył wniosek o nadanie powyższemu wyrokowi klauzuli wykonalności. W dniu 27 września 2004 roku wydano R. C. tytuł wykonawczy. W dniu 13 maja 2010 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Z. M. W. wystosował do powoda zawiadomienie o wszczęciu przeciwko niemu egzekucji w oparciu o opisany wyżej tytuł wykonawczy na wniosek pozwanego. W zawiadomieniu wysokość należności głównej ustalono na kwotę 8 000 zł, odsetek na kwotę 238 400 zł, dalsze odsetki na kwotę 160 zł dziennie, koszty procesu na 1 840 zł, koszty zastępstwa w egzekucji – 1 800 zł, koszty klauzuli – 6 zł. W dniu 21

października 2011 roku uiszczona została na rzecz wierzyciela (pozwanego) kwota 7 379,10 zł, którą zaliczył on na poczet należności głównej.

W oparciu o te ustalenia, Sąd Okręgowy uznał, cytując art. 840 k.p.c., że powództwo w sprawie niniejszej może być oparte tylko na punkcie 2 § 1 tego artykułu, a nie zasługuje, co do zasady, na uwzględnienie dlatego, iż powód nie wykazał żadnej z przesłanek tam zawartych, a jego argumentacja, zawarta w pozwie wskazuje na to, że zmierza on w istocie do zrewidowania orzeczenia z dnia 3 sierpnia 2004 roku, które, po nadaniu klauzuli wykonalności, stanowi tytuł wykonawczy będący podstawą prowadzonej przeciwko niemu egzekucji. Sąd ten uznał jednocześnie, że zasadne było jedynie powództwo w części dotyczącej żądania pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności odnośnie do należności głównej, w zakresie przewyższającym kwotę 620,90 zł, gdyż zapłacona została na rzecz pozwanego w dniu 21 października 2011 roku kwota 7 379,10 zł, którą pozwany zaliczył na poczet należności głównej, co sam przyznał w treści odpowiedzi na pozew. Dlatego tytuł wykonawczy należało pozbawić wykonalności w tej części, a podstawę prawną tego rozstrzygnięcia stanowi art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. Przedawnieniu natomiast uległy odsetki zasądzone w tytule egzekucyjnym za okres od 4 sierpnia 2004 roku do 12 maja 2007 roku i w tym zakresie powództwo także zasługiwało na uwzględnienie (art. 125 § 1 k.c. w związku z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.). Zdaniem Sądu pierwszej instancji, nie zasługiwało na uwzględnienie również powództwo ewentualne albowiem kwestia spełnienia przez powoda na rzecz pozwanego świadczenia poprzez przejęcie przez pozwanego odeskowania była już przedmiotem prawomocnego rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego w B., którym oddalono powództwo wzajemne powoda w tym samym przedmiocie i brak było również możliwości w niniejszej sprawie ingerowania przez Sąd Okręgowy w treść prawomocnego rozstrzygnięcia zwłaszcza że, jak wskazano powyżej, przepisy dotyczące odsetek maksymalnych nie mogły znaleźć zastosowania w sprawie niniejszej.

Jako podstawa rozstrzygnięcia o kosztach wskazane zostały przepisy art. 100 k.p.c. oraz art. 113 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

W apelacji od tego wyroku powód zaskarżył go w punkcie pierwszym (pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w odniesieniu do części należności głównej), punkcie trzecim (oddalenie powództwa w pozostałym zakresie) oraz w punktach czwartym (zasądzenie od powoda 138,80 zł tytułem kosztów procesu) i piątym (odstąpienie od obciążenia pozwanego kosztami sądowymi). Powód zarzucił, w przypadku uznania świadczeń ubocznych wynikających z umowy zawartej między stronami 18 kwietnia 2003 roku za odsetki umowne, naruszenie prawa materialnego: art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz o zmianie innych ustaw; art. 5 oraz art. 56, 58 § 1 i 2, 353⁽¹⁾ kodeksu cywilnego w związku z art. 2 Konstytucji RP; art. 359 § 2 kodeksu cywilnego; art. 359 § 2^(1,2,3) kodeksu cywilnego w związku z przepisami tego kodeksu wskazanymi powyżej, a także naruszenie prawa procesowego, art. 233 § 1 kodeksu postępowania cywilnego. W oparciu o te zarzuty, powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i pozbawienie wykonalności wyroku Sądu Rejonowego w B. z dnia 3 sierpnia 2004 roku w całości w odniesieniu do należności głównej i pozbawienie wykonalności tego wyroku w zakresie odsetek zgodnie z art. z art. 359 § 2⁽¹ⁱ²⁾ k.c. Powód zarzucił jednocześnie, w przypadku uznania świadczenia wynikającego z umowy z dnia 18 kwietnia 2003 roku za karę umowną, naruszenie prawa materialnego: art. 484 § 2 k.c. i art. 359 §1 k.c. oraz prawa procesowego: art. 365 i 366 k.p.c. i w oparciu o te zarzuty wniósł o zmniejszenie kary umownej do 4 000 złotych i pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności w pozostałej części. W oparciu o te ostatnie zarzuty powód wniósł o ewentualne uchylene zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. W dalszej kolejności powód wniósł o zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania sądowego oraz kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych i przeprowadzenie dowodu w postępowaniu apelacyjnym z potwierdzenia zapłaty przez małżonkę powoda E. C. pozwanemu kwoty 621 złotych tytułem pełnej spłaty należności głównej – 8 000 złotych.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie w całości i zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie tylko o tyle, o ile wskazuje na zdarzenie, które miało miejsce już po wydaniu zaskarżonego wyroku i nie jest obojętne z punktu widzenia zakresu pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Rejonowego w B. z dnia 3 sierpnia 2004 roku (sygn. akt VI GC 62/04). Zdarzeniem tym jest zapłata pozwanemu przez małżonkę dłużnika 621 złotych, co oznacza, że spełnione zostało w całości świadczenie dłużnika wynikające z tytułu wykonawczego o który chodzi w tej sprawie do wysokości należności głównej (8 000 złotych) i z tych wszystkich przyczyn, na które powołał się Sąd Okręgowy pozbawiając wykonalności tytuł wykonawczy w części obejmującej należność główną, należało, w pierwszej kolejności dopuścić dowód z potwierdzenia przelewu tej kwoty przez małżonkę powoda, a następnie zmienić zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym, który dotyczy pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w części obejmującej należność główną, poprzez pozbawienie tej wykonalności tego tytułu wykonawczego w odniesieniu do całej należności głównej wynoszącej 8 000 złotych (uwzględnienie okoliczności, że wpłata przewyższała tę należność o dziesięć groszy byłoby zbyt daleko posuniętą drobiazgowością). Dlatego Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., dostrzegając także konsekwencje w odniesieniu do rozstrzygnięcia o kosztach procesu zawartego w punkcie czwartym zaskarżonego wyroku, zmienił we wskazanym zakresie wyrok Sądu pierwszej instancji.

Natomiast w pozostałej części, a właściwie należałoby przyjąć że co do zasady w całości, apelacja nie mogła odnieść skutku.

W zakresie w jakim skierowana została przeciwko rozstrzygnięciu o odstąpieniu od obciążenia pozwanego kosztami sądowymi, skarżący nie miał interesu w zaskarżeniu tej części wyroku, dlatego jego apelacja w tym zakresie, jako niedopuszczalna, podlegała odrzuceniu (art. 373 w związku z art. 370 k.p.c.).

W pozostałym zakresie apelacja jest bezzasadna.

W pierwszej kolejności należy się odnieść do zarzutu naruszenia prawa procesowego – art. 233 § 1 k.p.c. Przepis ten przewiduje, że Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Sąd pierwszej instancji te reguły zastosował w sposób prawidłowy, a odnosząc się wprost do uzasadnienia tego zarzutu stwierdzić należy, poprzez analizę akt sprawy zakończonej wydaniem tytułu wykonawczego Sądu Rejonowego w B. (sygn. VI GC 62/04), że powód (pозwany w tamtej sprawie) był obecny na rozprawie po zamknięciu której oznajmiona została stronom data i godzina ogłoszenia wyroku. To, że na posiedzeniu Sądu Rejonowego w B. w dniu 3 sierpnia 2004 roku M. C. już nie był obecny, a następnie nie zaskarżył tego wyroku, nie może wpływać na prawidłowe uznanie wyroku za prawomocny i nadanie mu klauzuli wykonalności. Wszystkie te czynności i rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego były poprawne, a zażalenie powoda (tam pozwanego) na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności wyrokowi z dnia 3 sierpnia 2004 roku zostało oddalone. Dlatego bezzasadne i pozbawione podstaw jest, zawarte w apelacji, twierdzenie powoda, że powód nie został powiadomiony o terminie ogłoszenia wyroku i przez to nie mógł się od niego odwołać. To, że powód nie stanął się wówczas na posiedzenie podczas którego ogłoszono wyrok, następnie nie zainteresował się jego treścią i nie podjął stosownych czynności zmierzających do zaskarżenia wyroku obciąża wyłącznie jego i nie może podlegać obecnie jakiegokolwiek weryfikacji. Dlatego Sąd Apelacyjny uznaje ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego, oparte w całości na dowodach z dokumentów i bezspornych okolicznościach, za własne i czyni podstawą oceny z punktu widzenia prawa materialnego.

Ocena ta prowadzi do generalnego wniosku, że wszystkie zarzuty naruszenia prawa materialnego podniesione w apelacji są chybione i nie zasługują na uwzględnienie. Są one bowiem próbą podważenia prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w B. z dnia 3 sierpnia 2004 roku, wydanego w sprawie o sygnaturze akt VI GC 62/04. Z wyroku tego wyraźnie wynika, że od M. C. na rzecz R. C. zasądzona została kwota 8000 złotych z odsetkami umownymi w wysokości 2% za każdy dzień opóźnienia od dnia 8 lipca 2003 roku wraz z kosztami procesu, a także oddalone zostało powództwo wzajemne wytoczone w tej sprawie przez M. C. przeciwko R. C..

Powód, w sprawie niniejszej, roszczenie swoje oparł na art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., z treści którego wynika, iż dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może

być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie. Powództwa przeciwegzekucyjne są powództwami o ukształtowanie prawa, toczącymi się według przepisów o postępowaniu procesowym. Przy tym wytoczenie powództwa o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności może nastąpić nawet przed wszczęciem egzekucji. Nie zmienia to jednak istoty tego środka prawnego, którego zadaniem jest umożliwienie dłużnikowi obrony merytorycznej przed przymusowym wykonaniem tytułu wykonawczego. Zakres dopuszczalnej obrony uregulowany został w art. 840 k.p.c., który w tej mierze stanowi nie tylko normę procesową, ale także normę prawa materialnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2009 r., sygn. akt IV CSK 473/08, opubl. LEX nr 492148). Istotnym jest, aby tytuł egzekucyjny był prawomocny albo natychmiast wykonalny. W niniejszej sprawie, jak już podniesiono, wyrok Sądu Rejonowego w B. jest prawomocny i toczy się na jego podstawie postępowanie egzekucyjne przeciwko powodowi.

Rozpoznając powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności trzeba mieć na względzie, iż powództwo to nie prowadzi do ponownego merytorycznego rozpoznania sprawy zakończonej prawomocnym orzeczeniem. W związku z tym nie jest dopuszczalna merytoryczna zmiana uprzednio wydanego prawomocnego orzeczenia w oparciu o przepis art. 840 k.p.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 1972 r., sygn. akt II PR 372/72, publ. OSP 1973, z. 11, poz. 222). W toku tego procesu nie mogło dojść do ponownego badania istoty stosunku cywilnoprawnego, który łączył strony i badania okoliczności wskazanych jako podstawa faktyczna powództwa oraz analizy przepisów prawa materialnego decydujących o sposobie rozstrzygnięcia sądu. W wypadku powództwa opozycyjnego opartego na wskazanym przepisie, przedmiotem badania mogło być jedynie, czy po powstaniu tytułu egzekucyjnego, nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane, a gdy tytułem jest orzeczenie sądowe badanie może objąć również zdarzenie, które nastąpiło po zamknięciu rozprawy, oraz zarzut spełnienia świadczenia, jeżeli nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie.

Te przesłanki miał na uwadze Sąd pierwszej instancji i uwzględniając zaspokojenie w znacznej części należności głównej przez dłużnika oraz przedawnienie roszczenia co do możliwości dochodzenia świadczenia z tytułu odsetek umownych od tej należności za okres od 4 sierpnia 2004 roku do 12 maja 2007 roku, w związku z tym, i w tym zakresie, pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy. Rację ma też ten Sąd wskazując, że wprawdzie odsetek przedawnionych pozwany jako wierzyciel nie próbował egzekwować, ale obiektywnie tytuł wykonawczy te odsetki także obejmuje i z powodu przedawnienia należało w tej części tej wykonalności go pozbawić.

Trafna jest także argumentacja Sądu Okręgowego dotycząca wskazanych przez powoda okoliczności, które jego zdaniem miały przemawiać za pozbawieniem wykonalności tytułu wykonawczego również w okresie nieprzedawnionym, tzn. po 12 maja 2007 roku. Słusznie Sąd ten zwrócił uwagę, że nie może być przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie kwestia zastrzeżenia przez wierzyciela nadmiernych odsetek, która była już badana w postępowaniu sądowym i prawomocnie rozstrzygnięta, powoływanie się na nieważność ustaleń umownych w świetle istnienia prawomocnego wyroku dotyczącego roszczeń pozwanego przeciwko powodowi nie może odnieść skutku. Podobnie nie może być przedmiotem rozpoznania zarzut spełnienia świadczenia w naturze, poprzez zajęcie przez pozwanego odeskowania, który to zarzut był przedmiotem powództwa wzajemnego w sprawie Sądu Rejonowego w B. sygn. akt VI GC 62/04 i został prawomocnie rozpoznany poprzez oddalenie tego powództwa wzajemnego. Nie zasługuje na uwzględnienie również zarzut powoda dotyczący żądania od powoda odsetek w wysokości 2% dziennie za okres po dniu 20 lutego 2006 roku. Istotnie z tym dniem wszedł w życie art. 359 § 2⁽¹⁾ i 2⁽²⁾, który określał tzw. odsetki maksymalne, ale przepisy te dotyczą jedynie odsetek wynikających z czynności prawnej, a nie odsetek zasądzonych prawomocnym orzeczeniem Sądu, a ponadto, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 roku o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2005 roku, nr 157, poz. 1316), którą dodano do kodeksu cywilnego przepisy dotyczące odsetek maksymalnych wyraźnie stanowi, że przepisy tej ustawy stosuje się do czynności prawnych dokonanych po jej wejściu w życie.

Trafnie Sąd pierwszej instancji uznał za pozbawione podstaw powództwo ewentualne w ramach którego powód podnosił możliwość pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w odniesieniu do należności głównej poprzez

uznanie, że została ona zredukowana kwotą 7000 złotych bądź nawet w całości w związku z zajęciem odeskowania, o czym wcześniej była już mowa. Tymczasem kwestia spełnienia przez powoda na rzecz pozwanego świadczenia poprzez przejęcie przez pozwanego odeskowania była już przedmiotem prawomocnego rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego w B., którym oddalono powództwo wzajemne powoda. Brak było także podstaw w tej sprawie do ingerowania przez Sąd Okręgowy w treść prawomocnego rozstrzygnięcia i zmiany zasądzonych na rzecz pozwanego odsetek z odsetek umownych na odsetki maksymalne, (art. art. 359 § 2⁽¹⁾ i 2⁽²⁾) zwłaszcza że, jak wskazano powyżej, przepisy dotyczące odsetek maksymalnych nie mogły znaleźć zastosowania.

Z tych samych przyczyn, przede wszystkim z uwagi na brak możliwości podważenia w postępowaniu o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego prawomocnego orzeczenia sądu, w tym wypadku wyroku Sądu Rejonowego w B. z dnia 3 sierpnia 2004 roku, nie może być mowy o rozważaniu na gruncie sprawy niniejszej charakteru świadczenia, które obok należności głównej zostało zasądzone od powoda M. C. w tym wyroku. Abstrahując od tego, że powód nie powoływał się na te okoliczności w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji i te fakty powinny być pominięte w postępowaniu apelacyjnym (art. 381 k.p.c.), stwierdzić należy, że wyrok Sądu Rejonowego z dnia 3 sierpnia 2004 roku, przytoczony już wyżej, wymienia odsetki umowne w wysokości 2% za każdy dzień opóźnienia i ten prawomocny wyrok, zaopatrzony w klauzulę wykonalności jest podstawą egzekucji. Próba powoływania się obecnie na to, że chodziło w umowie łączącej strony o karę umowną w tej wysokości jest co najmniej spóźniona i to nie tylko w stosunku do postępowania przed Sądem pierwszej instancji w tej sprawie, ale przede wszystkim do postępowania zakończonego wydaniem wyroku z 3 sierpnia 2004 roku.

Z tych względów Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c., w pozostałym zakresie apelację oddalił, a w związku z tym, że w istocie powód przegrał proces w postępowaniu drugoinstancyjnym w całości, w oparciu o art. 98 § 1 k.p.c. i § 12 ust. 1 pkt 2 w związku z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.